

Säkerställ tillgången till syrgas på Stockholms stads vård- och omsorgsboenden

Motion av Peter Wallmark (SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Erik Slottner anför följande.

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären framhåller att pandemin har slagit hårt mot Stockholm och Sverige och då äldre räknas som riskgrupp ska det säkerställas att de äldre som vårdas på någon av Stockholms stads vård- och omsorgsboenden har tillgång till adekvat vård som tillgodoser deras behov. Det måste säkerställas att rätt behandling ordinerar och att behandling med syrgas genomförs på ett för brukaren säkert sätt. Vidare anser motionären att förutom syrgas måste även lämplig utrustning, exempelvis syrgaskoncentrator, portabla syrgasflaskor och förbrukningsutrustning finnas tillgängligt. Motionären skriver vidare att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat flertalet äldreboenden och har kommit till den slutsatsen att flera patienter har blivit felbehandlade och att Stockholms stad har ett stort ansvar för de äldre som vistas på stadens äldreboenden.

I motionen föreslås att:

- kommunfullmäktige uppdrar åt berörd/berörda nämnd/nämnder att utreda möjligheterna att säkerställa tillgången på syrgas med lämplig kringutrustning på samtliga av Stockholms vård- och omsorgsboenden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att behov av syrgas redan idag kan tillgodoses vid stadens vård- och omsorgsboenden.

Äldrenämnden konstaterar att syrgas måste ordinerar av läkare och att det finns tillgång till saturationsmätare vid särskilda boenden.

Bromma stadsdelsnämnd menar att behoven motionen pekar på kan tillgodoses.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att behoven av syrgas är tillgodosedda, men att det finns anledning att tydliggöra vilken vårdnivå som stadens vård- och omsorgsboenden ska ha i dag.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till att vård- och omsorgsboenden har tillgång till syrgas, men är tveksamma till om det ska kravställas.

Mina synpunkter

Alla äldre ska få den vård de behöver, oavsett om det avser vård på sjukhus eller på ett vård- och omsorgsboende. Det är dock viktigt att rikta kraven mot rätt instans. Föreskrivning av läkemedel, vilket syrgas räknas till, är en fråga för läkare och läkarorganisationen på vård- och omsorgsboenden är ett lagstadgat regionalt ansvar. Ansvaret för att säkerställa tillgången till syrgas kan därför kommunen inte axla. Jag tror dock att kommunen likväl kan göra mer och har därför tagit initiativ till att stärka upp hälso- och sjukvårdsteamet på äldreförvaltningen med bland annat en läkarstrateg. Syftet är att Stockholm dels ska kunna stärka sin egen hälso- och sjukvårdskompetens upp till sjuksköterskas nivå, men också att kunna ha ett tätare samarbete med regionen kring frågor som rör hälso- och sjukvård riktad mot personer med äldreomsorg.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (båda S) enligt följande.

Alla äldre ska få den vård de behöver, oavsett om det avser vård på sjukhus eller på ett vård- och omsorgsboende. Att få tillgång till syrgasbehandling vid dålig syresättning borde inte vara en kontroversiell fråga. Turema har varit många kring syrgasens betydelse vid covid-19 de senaste åren, men det är inte enbart vid covid-19 som behandlingen kan behövas. Det är viktigt att rätt medicinsk kompetens och tillämplig medicinsk utrustning finns på plats för att avgöra när en boende kan komma att behöva syrgas, för att undvika onödigt lidande vid sjukdom eller i livets slutskede.

I och med ädelreformen försvann syrgasen från dåtidens äldreboenden och det är nu stora skillnader på tillgång till syrgas på landets äldreboenden, enligt en enkät som Sveriges Radio nyligen presenterat. Så är fallet även inom stadens egna verksamheter.

Den 18 mars 2020 fattade Region Stockholm beslut om att stödja vård- och omsorgsboenden med kompletterande stöd från avancerad sjukvård i hemmet (ASiH). ASiH skulle stödja boendena med mer avancerad medicinsk behandling för brukare som uppvisade komplexa behov. Fokus för stödet var att ge brukare tillgång till syrgas och därmed öka nivån på tillgänglig sjukvård på boendena, och på så sätt förstärka möjligheterna till vård på boendena i stället för på sjukhus.

I stadens egen utvärdering av äldreomsorgen under pandemin, Fördjupad analys av äldreomsorgen – utvärdering av Stockholms stads hantering av covid-19-pandemin, står att läsa att en anledning till att ASiH inte nyttjats i någon större utsträckning bedöms vara att kompetensen avseende syrgasbehandling bland omsorgspersonalen på boendena varit för låg, men även att läkarna inte ordinerat syrgasbehandling. Mätinstrument är viktiga i sammanhanget. Som Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning påpekar krävs kontinuerligt personella samt ekonomiska resurser för att tillhandahålla syrgas och erforderligt material samt hålla medarbetare uppdaterade och utbildade att hantera detta. Det viktigaste är att de som arbetar har kunskap vad som är en normal saturation och vilka värden är för låga. Och givetvis behöver alla ha tillgång till exempelvis saturationsmätare.

Det är läkares ansvar att ordinera syrgas och vi vill att kommunerna ska få anställa läkare med geriatrisk kompetens på äldreboenden. Detta skulle inte bara öka kompetensen, skapa kontinuitet och förbättra tillgängligheten för de äldre utan även säkerställa att rätt ordination ges. Och därtill behöver hemsjukvården kommunaliseras, för att säkra att våra äldre får en bra vård inom ramen för äldreomsorgen.

Det finns ett uppenbart behov i äldreomsorgen av att både höja den medicinska kompetensen och den medicinska utrustningsnivån på våra boenden. Det är inte en rimlig linje som den grönbåa majoriteten hävdar att detta är någon annans (Region Stockholms) ansvar. Särskilt inte som regionen visat sig vara allt annat än framgångsrika i detta arbete.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 9 februari 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Erik Slottner

Hans Altsjö

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen bifaller motionen
2. Därutöver vill vi anför följande:

Vi kan konstatera att det funnits brister i tillgången på syrgas på Stockholms stads vård- och omsorgsboenden och att boende lidit därav. Det får inte hända, vare sig om det pågår en pandemi eller inte. Hur ett säkerställande ska gå till rent praktiskt och vem som bär det yttersta ansvaret får inte vara ett hinder för att tillgången på syrgas kan säkerställas för den som behöver det.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären framhåller att pandemin har slagit hårt mot Stockholm och Sverige och då äldre räknas som riskgrupp ska det säkerställas att de äldre som vårdas på någon av Stockholms stads vård- och omsorgsboenden har tillgång till adekvat vård som tillgodose deras behov. Det måste säkerställas att rätt behandling ordinerar och att behandling med syrgas genomförs på ett för brukaren säkert sätt. Vidare anser motionären att förutom syrgas måste även lämplig utrustning, exempelvis syrgaskoncentrator, portabla syrgasflaskor och förbrukningsutrustning finnas tillgängligt. Motionären skriver vidare att IVO har granskat flertalet äldreboenden och har kommit till den slutsatsen att flera patienter har blivit felbehandlade och att Stockholms stad har ett stort ansvar för de äldre som vistas på stadens äldreboenden.

I motionen föreslås att:

- kommunfullmäktige uppdrar åt berörd/berörda nämnd/nämnder att utreda möjligheterna att säkerställa tillgången på syrgas med lämplig kringutrustning på samtliga av Stockholms vård- och omsorgsboenden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 oktober 2021 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms län finns ett antal länsövergripande överenskommelser som reglerar samverkan mellan olika delar av huvudmännens verksamheter. *Sammanhållen överenskommelse om vård och omsorg för äldre* (reviderad februari 2020) är den överenskommelse mellan Region Stockholm och kommuner i Stockholms län som reglerar samverkan mellan läkarorganisation/läkare och kommunfinansierad hälso- och sjukvårdsorganisation/personal i särskilt boende för äldre. Stadsledningskontoret anser att

de länsövergripande överenskommelser som finns mellan Region Stockholm och kommuner i Stockholms län är viktiga för att samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god och underlätta den äldres vardag.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL), ska regionen sluta avtal med kommunerna i länet när det gäller omfattningen av och formerna för läkarnas medverkan. Vidare ska regionen avsätta de läkarresurser som behövs för att enskilda ska kunna erbjudas god hälso- och sjukvård i särskilt boende. Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar omfattar inte läkarinsatser, kommunen ansvarar för och utför hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå.

I nuläget finns inte syrgaskoncentrator i de akut- och buffertförråd som finns på varje särskilt boende. Syrgas är ett läkemedel som förskrivs och ordineras individuellt av läkare. Regionen ansvarar för att ordinera och tillhandahålla syrgas. Om en person på ett vård- och omsorgsboende är i behov av syrgasbehandling, är det upp till en läkare i primärvården att göra en bedömning om syrgas ska skrivas ut eller om personen kan skickas till sjukhus.

Stadsledningskontoret anser att behov av syrgas redan idag kan tillgodoses vid stadens vård- och omsorgsboenden. Staden har ett stort ansvar för personer som bor vid stadens vård- och omsorgsboenden och kontoret följer fortlöpande IVO:s (inspektionen för vård och omsorg) tillsyn om förutsättningar för vård och behandling på särskilda boenden för äldre; om stadens boenden tillgodoser behoven av vård och behandling och att det genomförs på rätt sätt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att *Motion om att säkerställa tillgången till syrgas på Stockholms stads vård- och omsorgsboenden av Peter Wallmark (SD)* besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2021 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Leif Söderström (SD), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

När en patient är utskrivningsklar från slutenvården är det nödvändigt att i god tid före utskrivningen fastställa vem som ansvarar för ordination och det praktiska förfarandet vid långtidsbehandling med oxygen i hemmet. Om patienten behöver hjälp för att kunna hantera syrgasbehandlingen görs en individuell planering, oavsett om patienten bor i ordinärt boende, vård- och omsorgsboende eller servicehus. Livskvaliteten och

rörligheten för patienten kan förbättras under oxygenbehandlingen med tillgång av en mobil utrustning.

Syrgasbehandling är en medicinsk åtgärd som vid behov ska ordineras av läkare efter en medicinsk bedömning samt beställas till den enskilde. Den enskilde kan ha ordinerad syrgasbehandling redan vid inflyttning till särskilt boende (SÄBO) och har därmed en syrgaskoncentrator med sig, annars kan det beställas till SÄBO.

Om syrgasmättnad ska kontrolleras och följas ordinerar det av ansvarig läkare. Det finns tillgång till saturationsmätare på SÄBO för att mäta syrgasmättnad. Under pågående covid-19 pandemi har ASIH (avancerad sjukvård i hemmet), som har den erforderliga kompetensen haft möjlighet att vid behov ge sjuksköterskor och omvårdnadspersonal stöd kring genomförandet av syrgasbehandling på SÄBO.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2021 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Anders Edin (SD), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Syrgas är ett läkemedel som ordinerar och förskrivs av läkare i varje enskilt fall. I nuläget finns inte syrgaskoncentrator i akut- och buffertförråden på vård- och omsorgsboendena. Vid behov av syrgasbehandling ordinerar läkare detta, enligt givna instruktioner från Region Stockholm. Läkare beställer syrgaskoncentrator som levereras inom några dygn från gjord beställning. Vid mer akut behov av syrgas planerar läkaren individuellt utifrån situationen om remiss är aktuell för direktintag till geriatrik eller akutmottagning.

Kompetens ska finnas hos sjuksköterska på boendet att hantera ordinerad syrgas. Om kompetens saknas kan utbildning ske via ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet) eller MAH (Medicinsk apparatur i hemmet).

Förvaltningen anser att behov av syrgas kan tillgodoses för de boende på förvaltningens vård- och omsorgsboenden. Regionen ansvarar för läkarinsatser och ordinationer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2021 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Max Almflod (SD), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Inom samtliga vård- och omsorgsboenden på Kungsholmen stadsdelsförvaltning kan de äldre redan idag få syrgas om behov uppstår. Syrgas är ett läkemedel och som ska ordineras av läkaren. Vid behov av syrgasbehandling på särskilt boende så ordinerar läkare detta enligt givna instruktioner från Region Stockholm. Läkare beställer syrgaskoncentrator via Medicinskteknisk Apparatur i Hemmet (MAH). Denna kan ofta levereras inom ett dygn från gjord beställning.

I nuläget finns inte syrgaskoncentrator i de akut- och buffertförråd som finns på varje särskilt boende. Vid mer akut syrgasbehov än vad som kan tillgodoses via beställning av syrgaskoncentrator, så planerar läkaren individuellt utifrån den enskildes situation om remiss är aktuell för direktintag till geriatrik, specialiserad palliativ slutenvård, avancerad hemsjukvård eller akutmottagning.

Förvaltningen anser att behov av syrgas redan idag kan tillgodoses vid stadens vård- och omsorgsboenden. Det är regionen som är ansvarig för läkarinsatserna och för att ordinera syrgas. Det behöver tydliggöras vilken vårdnivå stadens vård och omsorgsboende ska ha och därmed också läkarens ansvar och tillgänglighet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2021 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen vill påtala att syrgas är ett läkemedel som ordinerar av läkare. Om behov av syrgas uppstår, gör ansvarig läkare en bedömning om vilken vårdnivå som är relevant för den enskilde. Bedöms den äldre av läkaren kunna vara kvar på vård- och omsorgsboendet med syrgas, görs en ordination och en beställning av syrgas. Under pandemin har även Avancerad sjukvård i hemmet (ASIH), kunnat bistå med syrgas.

Inom Kista vård och omsorgsboende kan de boende idag få syrgas om behov uppstår, då verksamheten har köpt in en egen syrgaskoncentrator och har medarbetare med kompetens att hantera erforderligt material. Förvaltningen är därmed positiv till att stadens vård- och omsorgsboenden i egen regi kan tillhandahålla syrgas men är tveksam om detta ska krävställas som ordinarie utrustning i alla verksamheter. En liknande kravställning på vård- och omsorgsboenden i egen regi skulle även väcka frågan om möjligheten att krävställa detta i motsvarande verksamheter i privat regi med LOV-avtal, för att säkra en likvärdig vård för stadens äldre.

Att tillhandahålla syrgas och erforderligt material samt hålla medarbetare uppdaterade och utbildade att hantera detta, kräver kontinuerligt såväl personella som ekonomiska resurser. Det finns även annan sjukvårdsutrustning som ibland kan behövas i vården av äldre att ta ställning till. Behovet och möjligheten till olika vårdinsatser kan se olika ut i olika verksamheter. Det finns även en komplexitet gällande denna typ av medicinsk utrustning utifrån ansvarsfrågan för patienten och dess vård i den kommunala vården respektive landstingets vård. Förvaltningen menar därför att beslutet gällande vilken sjukvårdsutrustning som ska finnas inom stadens vård- och omsorgsboenden i egen regi, bör fattas av HSL- ansvarig verksamhetschef för respektive enhet.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Leif Söderström (SD) enligt följande.

1. Äldrenämnden föreslår att kommunalfullmäktige bifaller motionen
2. Vi anför därutöver följande

Covid-19 pandemin påvisade stora brister i stadens äldreboenden avseende förmågan att understödja insjuknade med livsuppehållande syrgas. För att säkerställa att detta inte upprepas i framtiden behöver hanteringen av syrgas för stadens äldreboenden utredas.

Ingen skall i framtiden behöva riskera dö i väntan på kvalificerad vård för att något så grundläggande som livsuppehållande syrgas inte finns tillgängligt eller kan ordinerar på de platser där behovet tidigare påvisats och har uppenbara förutsättningar att återuppstå.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Edin (SD) enligt följande.

Att nämnden tillstyrker motionen och därutöver vill vi anföra följande:

Covid-19 pandemin påvisade stora brister i stadens äldreboenden avseende förmågan att understödja insjuknade med livsuppehållande syrgas. För att säkerställa att detta inte upprepas i framtiden behöver hanteringen av syrgas för stadens äldreboenden utredas. Ingen skall i framtiden behöva riskera dö i väntan på kvalificerad vård för att något så grundläggande som livsuppehållande syrgas inte finns tillgängligt eller kan ordinerar på de platser där behovet påvisats och åter har förutsättningar att uppstå."

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Max Almflod (SD) enligt följande.

1. Att bifalla motionen
2. Därutöver vill vi anföra följande:

Coronapandemin har slagit hårt mot Stockholm och Sverige. Då äldre räknas som riskgrupp ska de äldres som vårdas på någon av Stockholms stads vård- och omsorgsboenden säkerställas att de har tillgång till adekvat vård som ankommer deras behov.

Äldre människor, både friska och multisjuka, kan få svåra problem med syresättningen under pågående covid-19-infektion men även i sviterna efter en covid-infektion. Problemen med äldres syresättning är inte endast begränsad till covid-19, utan även sjukdomar som KOL eller en partiell eller hel lobektomi kan påverka syresättningen. Tillgången på syrgas kan därför spela en livsavgörande roll för denna grupp.

SD anser därför att tillgången på syrgas bör öka. Speciellt då coronapandemin ännu inte är över.

IVO har tidigare granskat flertalet äldreboenden och har kommit till den slutsatsen att flera patienter har blivit felbehandlade. IVO arbetar vidare just nu med tillsynsbeslut av kommunala aktörer och deras ansvarsområden. Stockholms stad har ett stort ansvar för de äldre som vistas på stadens äldreboenden.

Vi måste kunna säkerställa att rätt behandling ordinerar och att behandling med syrgas genomförs på ett för brukaren säkert sätt. Förutom syrgas måste även lämplig utrustning, exempelvis syrgaskoncentrator, portabla syrgasflaskor och förbrukningsutrustning finnas tillgängligt.

Vi föreslår därför kommunfullmäktige att tillsätta en utredning av Stockholms stads möjligheter att säkerställa tillgången till syrgas och annan adekvat materiel på Stockholms vård- och omsorgsboenden.